

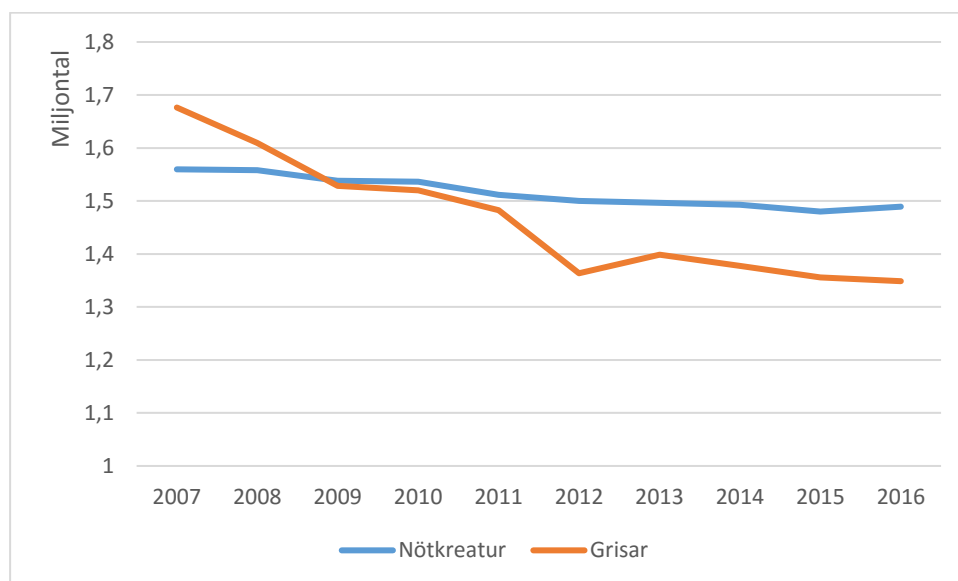

Nötkreatur och grisar, hur många och varför

- Svenskt jordbruk blir allt extensivare.
- Mjölkkrisen har lett till att antalet mjölkkor minskat i snabbare takt än normalt under det senaste året.
- Möjligheten att ta ut ett mervärde för svenskt nötkött avspeglas i ökat antal kor för uppfödning av kalvar, trots samma marknadsförutsättningar minskar antalet grisar.

Utveckling av antalet husdjur i Sverige

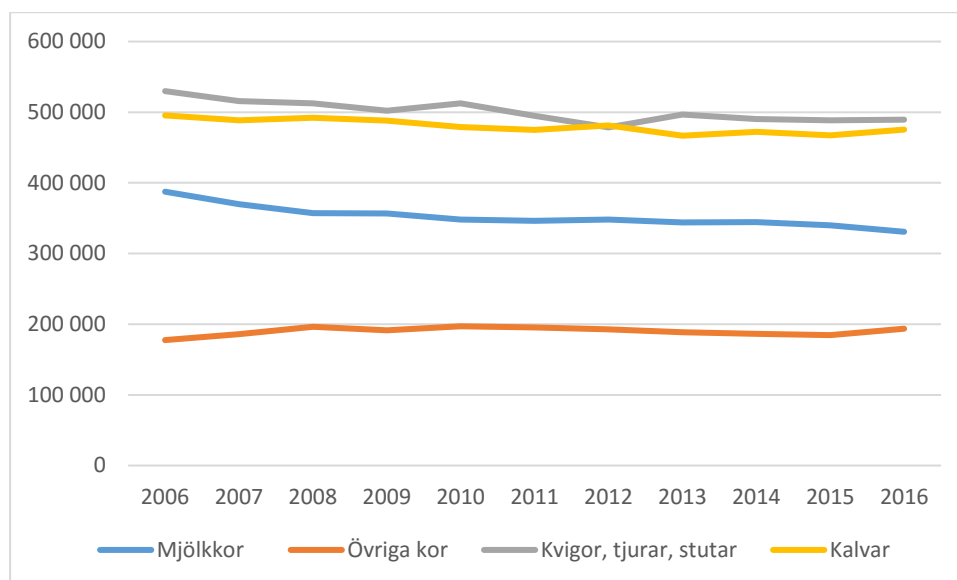
För första gången på mer än tio år ökar antalet nötkreatur. Jordbruksverkets statistik över antalet husdjur i jordbruket för juni 2016 visar att det då fanns nästan 10 000 fler nötkreatur jämfört med samma tidpunkt 2015. Antalet grisar fortsätter dock att minska, sedan förra året uppgår minskningen till cirka 7 000 djur. Sett på lite längre sikt har antalet nötkreatur minskat med 4,5 procent sedan 2007 och antalet grisar har minskat med 20 procent. Under de senaste åren har dock minskningen i grissektorn bromsats upp.

Figur 1 Antal nötkreatur och antal grisar 2007-2016

Källa: Jordbruksverket

Det är ganska stora variationer mellan hur olika djurgrupper inom nötkreaturssektorn har utvecklats. Antalet mjölkkor minskade med drygt tio procent mellan 2007 och 2016 medan antalet kor för uppfödning av kalvar ökade med drygt fyra procent.

Figur 2 Antal mjölkkor, kor för uppfödning av kalvar m.m. 2007-2016

Källa: Jordbruksverket

Orsaker till förändring av antalet nötkreatur och grisar

Marknadsutvecklingen för de olika delarna i den svenska animalieproduktion har varierat under de senaste åren, vilket avspeglas i hur antalet djur utvecklats.

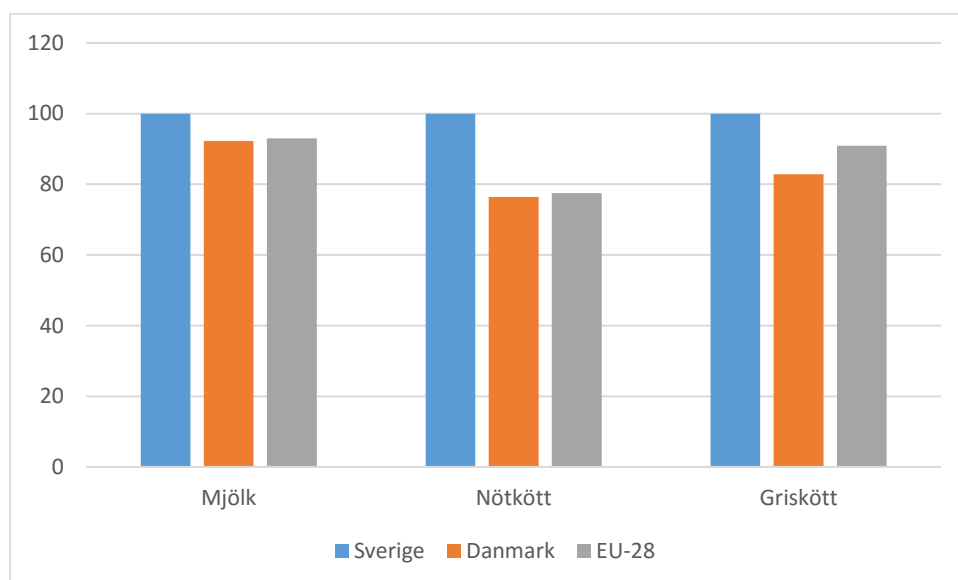
Mjölk: Flera samverkande faktorer har under de två senaste åren lett till mycket låga priser på marknaden för mejeriprodukter. Svag efterfrågan på exportmarknaderna (främst i Kina), ryskt stopp för livsmedelsimport från västvärlden och borttagandet av EU:s produktionsbegränsningar är de viktigaste skälen till låga priser på mejeriprodukter. I Sverige har priserna följt med utvecklingen på de globala marknaderna. Det har inte varit möjligt, i någon större utsträckning, att ta ut högre priser på grund av svenska mervärden. Låga producentpriser har lett till att antalet mjölkkor har minskat med nästan 10 000 stycken sedan 2015, det är den största minskningen ett enskilt år på nästan tio år.

Nötkött: Priset på svenskt nötkött har utvecklats mycket starkt under de senaste åren. Konsumtionen har ökat snabbt samtidigt som produktionen minskat. Det har inneburit att importerat nötkött tagit en allt större andel av den svenska marknaden. En tilltagande debatt i samhället om djurvälstånd har lett till att det gått att ta ut ett högre pris för nötkött som producerats i Sverige. Konsumenterna har varit beredda att betala för ett mervärde i svenskt nötkött. Jämfört med övriga EU-länder ligger det svenska nötköttspriset i absolut tätposition. Det svenska priset på nötkött ligger cirka 30 procent högre än i Danmark och EU:s genomsnitt. De höga producentpriserna har lett till att antalet kor för uppfödning av kalvar under 2016 ökade med nästan 10 000 djur vilket är den största ökningen på nästan tio år. Det är troligt att en del mjölkproducenter som valt att minska eller helt upphöra med mjölkkor istället valt att övergå till köttproduktion.

Griskött: Den svenska marknaden för griskött uppvisar stora likheter med nötköttsmarknaden. En allt intensivare debatt i samhället om bland annat djurvälstånd och användning av antibiotika i uppfödningen har lett till att det varit möjligt att ta ut ett betydligt högre pris på svenskt griskött jämfört med importerat griskött. Det svenska priset på griskött ligger för närvarande 10 procent högre än i Danmark och 20 procent högre än genomsnittet i EU-28. När de flesta andra EU-länder drabbats hårt av inte minst det ryska importstoppet för griskött har priserna i Sverige legat kvar på en hög nivå. Den stora prisskillnaden mellan svenskt och importerat griskött har emellertid inte lett till att importen ökat i omfattning.

Det har inte heller kunnat skönjas någon ökning av den svenska produktionen, trots några år med högre priser för det svenska grisköttet. Antalet grisar i juni 2016 var något lägre än vid samma tidpunkt året innan. Nedgången är visserligen betydligt mindre än för några år sedan, men vid denna tidpunkt var marknadsläget betydligt mindre gynnsamt för svensk grisproduktion. För grisköttet är det tydligen andra faktorer som håller tillbaka nyinvesteringar. En sådan orsak skulle kunna vara komplicerad tillståndsgivning för att bygga nya stallar.

Figur 3 Producentpris för animalieprodukter september 2016 i Sverige, Danmark och EU-28, index, Sverige = 100

Källa: EU-kommissionen

Effekter för jordbrukssektorn

Färre mjölkkor och grisar och fler kor för uppfödning av kalvar innebär att Sverige får ett allt extensivare jordbruk med lägre produktionsvärde och mindre behov av arbetskraft.

Produktionsvärdet för en mjölkko är tre till fyra gånger så högt som produktionsvärdet för ko som används för uppfödning av kalvar. Används spannmål för förädling till griskött ökar värdet minst tio gånger jämfört med värdet på oförädlad spannmål. Dessutom är behovet av arbetskraft för att sköta mjölkkor och grisar betydligt större jämfört med att sköta kor för

uppfödning av kalvar. Även i förädlingsledet är skillnaden i resursinsats stor om man jämför produktionen från en mjölkko jämfört med en ko för köttproduktion.

När det gäller produktion av olika samhällsnyttor som till exempel biologisk mångfald och regional utveckling kan en övergång till mer extensiv produktion istället ge ett mer positivt utfall. Kor för uppfödning av kalvar går ofta på bete och kan därigenom utnyttja marker som annars skulle riskera att växa igen. Det är dessutom förhållandevis enkelt att kombinera nötköttsproduktion med annan verksamhet som gynnar landsbygdsutveckling.

Prognos

Mjölkor: Efter två år med mycket låga mjölkpriser har det skett en vändning under de senaste månaderna. Prisökningen beror främst på att produktionsökningen har avtagit i flera viktiga produktionsområden i världen. En orsak är att EU har gått in och aktivt givit stöd till producenter som temporärt dragit ner produktionen. Prisökningar som drivs av minskat utbud är inte lika stabila som när priserna går upp på grund av ökad efterfrågan, det är därför fortfarande osäkert hur långvarig och hur kraftig prisuppgången kommer att bli.

I Sverige har produktionen av mjölk minskat med tilltagande styrka under sommaren och hösten 2016. För närvarande är produktionen drygt 4 procent lägre än vid samma tid förra året. En del av minskningen kan förklaras med ogynnsam väderlek i delar av landet. Under de sista månaderna under 2016 kommer effekterna av EU:s stöd till reducerad mjölkproduktion att få genomslag vilket driver på produktionsminskningen ytterligare. Semineringsstatistik visar inte på någon vändning uppåt för svensk mjölkproduktion under det närmaste året. Under 2015/16 har semineringsarna av mjölkrasdjur minskat med nästan 6 procent jämfört med förra året.

Det som talar för gynnsammare utveckling för svensk mjölkproduktion är att det tas allt flera initiativ för att lyfta fram de svenska mervärdena. Det sker både genom etablering av gårdsmejerier och att de stora affärskedjorna väljer svenska mejeriprodukter framför import. Dessa satsningar torde dock inte få genomslag direkt i form av ökad produktion. Sammantaget förväntas antalet mjölkkor minska ytterligare, i varje fall i ett kortsiktigt perspektiv.

Kor för uppfödning av kalvar: Nötköttsmarknaden är fortsatt stabil med god efterfrågan på svenskt nötkött. Diskussioner om mervärden i svenskt nötkött i form av lägre antibiotikaanvändning och mindre klimatpåverkan ger svenskt nötkött fortsatta fördelar på marknaden. Det sker olika satsningar från förädlingsindustri för att ge stöd till jordbrukare som vill satsa på kor för uppfödning av kalvar. Bland de jordbrukare som valt att sluta med mjölkproduktionen kan det finnas en hel del som kommer att byta till köttproduktion. Antalet kor för uppfödning av kalvar kan därför förväntas öka ytterligare.

Grisar: Priserna på griskött har under den senaste tiden gått ner i våra närmaste konkurrentländer, medan priserna i Sverige legat kvar oförändrad nivå. Precis som för nötköttet gynnas det svenska grisköttet av pågående diskussioner om bland annat djurvälstånd. Till skillnad från nötköttet har det ännu inte kunnat skönjas någon ökad produktion i Sverige trots en markant prisskillnad. De positiva prisskillnaderna för svenskt griskött tycks inte vara

tillräckliga för att stimulera till ökad produktion. Om inte produktionen ökar i Sverige finns det en risk att importen ökar på nytt och den svenska produktionen åter pressas tillbaka.

Kontaktperson

Bengt Johnsson, 036-15 61 93
